

obradba kršćanskih kreposti u duhu sv. Tome, danas je vrlo potrebna i opravdana. Nju sliede mnogi strani autori, osobito iz dominikanske škole. Našem će svećenstvu to samo dobro doći, kao što i mnoga praktična upozorenja. Na njihovom će temelju moći prikladno nadovezivati svoj pastoralni rad u smjeru podizanja pravoga, dubokoga kršćanskoga života našega naroda. Zato vršimo samo svoju dužnost, kad pozdravljamo drugi svezak »Moralnog bogoslovlja« dra Živkovića, i kad ga toplo preporučamo sa željom, da pisac mogne jednako uspješno dovršiti i treći svezak svoga životnog djela.

Dr. N. Kolarek

Dr Fra Vitomir Jeličić, Kanonsko ženitbeno pravo katoličke Crkve. Drugo popunjeno i prošireno izdanje. Sarajevo 1942. str. 320 u vel. 8°. Ciena broširano Kuna 200. Naručuje se kod Uprave Glasnika sv. Ante Franjevačkog Samostana — Sarajevo 3.

Prošlo je punih 12 godina, od kako je dr Jeličić izdao (Sarajevo 1930.) tiskom svoju malu knjižicu (240 stranica u maloj 8°) o ženitbenom pravu. Za to dosta dugo vrijeme njegova je knjiga ne samo razprodana, nego je postala zastarjelom i manjkavom, pa je bilo potrebito, kako to sam pisac kaže u predgovoru ovom drugom izdanju »da se neke tvrdnje i nauke prvog izdanja ili popune, ili obširnije obrade, ili dapače korigiraju«. Zato je vriedni pisac spremio ovo drugo »popunjeno i prošireno« izdanje, koje je ugledalo svietlo u zaista težkim javnim prilikama usred svjetskog rata, pa je knjiga »dotiskana tri mjeseca iza predviđenog roka i morala se je štampati ne samo u jednoj tiskari« (str. 310).

I doista je ovo drugo izdanje vrlo brižno i pažljivo popunjeno svima novijim odredbama, propisima i tumačenjima, a i novom književnošću i najnovijim rezultatima naučnoga rada na tom području. A i prošireno je tako i toliko, da je iz prvoga izdanja zadržana gotovo samo razdioba gradiva, dok je inače tekst knjige posvema prerađen i ciela je obradba skoro u svim dielovima temeljitija i obširnija.

Time je knjiga, i ako je pisac, kako sam kaže, spremao ovo drugo izdanje »imajući stalno u vidu slušače teologije«, postala kao školski učbenik nešto preobsežna i dobila više značaj obćega učbenika ili priručnika. Ipak nas ni u tom pogledu ne može podpuno zadovoljiti, jer u njoj nema mnogo toga, što se traži od potpunog priručnika ženitbenog prava, koji bi pružio orientaciju u svim pitanjima toga područja. U njegovoj knjizi nije obrađeno ni procesno ni krivično crkveno ženitbeno pravo, nego izključivo samo obće materialno ženitbeno pravo sadržano u kk. 1012. do 1143. Kodeksa kanonskog prava. Tako doduše rade i neki drugi vrlo uvaženi autori (n. pr. Triebs), ali to nije opravdano i time knjiga postaje manjkavom i manje korisnom i uporabivom. Na svaki način nije dr Jeličić na str. 8. svoje knjige, gdje govori o vrelima sadanjeg katoličkog ženitbenog prava, smio naprosto prešutjeti one odredbe Kodeksa, koje sadrže procesno ženitbeno pravo (kk. 1960.—1992.), a isto tako ni kaznene propise (kk. 2319, 2353, 2356, 2375 i 2388), te stanovite sankcije iz duhovničkog i redovničkog prava (kk. 132 § 2, 188, 5 i 646 § 1, 3). Značaj vrela sadanjeg prava pripada mimo Kodeksa, zacielo i poznatoj encikl. Pija XI. Casti connubii (AAS, 1930, 539—592), nadalje Odgovorima Odbora za tumačenje (do konca 1942. iz ženitbenog prava svega 56), Naputcima i Pravilnicima (Instruccioncs, Regulae) SCSacram., te rješenjima i odredbama (Decreta) SCSOfficii. Zato se ne može odobriti, kada pisac na str. 8. naprosto kaže, »da su crkveni zakoni o ženitbi sadržani u Kodeksu od kanona 1012 do 1143, jedino i izključivo zakonsko vrelo postojećeg ženitbenog prava katoličke latinske Crkve«, jer je to krivo.

Dr Jeličić izlaže dakle u svojoj knjizi samo obće materialno ženitbeno pravo i u tom pogledu njegov je rad vrlo dobar, izvršen s velikom pomnjom i poznavanjem i predmeta i cjelokupne novije književnosti, pa služi na čast i piscu i hrvatskoj bogoslovskoj znanosti.

Time nije rečeno, da i ovo drugo izdanje Jeličićeve knjige nema nikakvih nedostataka ni manjaka. Tako je n. pr. naša domaća literatura (na str. 11.) vrlo oskudno prikazana, jer se od starije bračnopravne književnosti ne spominju: Liebbald-Ljubojević (Katoličko ženitbeno pravo, 2. izd. Osiek 1878); Graber (Prava djece s osobitim obzirom na brak, obitelj i nasljedstvo, Zagreb 1898.); Jagatić (Katekizam kat. ženitbenog prava, 2. izd. Sarajevo 1886.), Belaj (u kat. Crkv. prava, Zagreb 1901.), a od novije literature ne bilježi Novaka (u Udžbeniku crkv. prava kat. Crkve, Zagreb 1925.), ni Crnicu (u Commentar. II/1, Šibenik 1941.). Niti u popisu literature spominje niti se u tekstu pisac dovoljno obazire na mnogobrojne radove naših pisaca razasute po hrvatskim crkvenim i pravničkim časopisima. U tom pogledu uzima u obzir samo ono što je izlazilo u Bogoslov. Smotri (Zagreb) i u Franj. Vjestniku (Visoko), te nešto iz Vrhbosne (Sarajevo). To u stvarnom obćem naučnom pogledu možda i nije nikakav manjak, ali je ipak propust za — hrvatsku knjigu.

Praktičnu uporabivost knjige umanjuje i to, što dr Jeličić u svojoj knjizi nedovoljno izlaže i obrađuje naše krajevno (partikularno) ženitbeno pravo, tako je n. pr. izlaganje obveznosti kanonskog oblika sklapanja ženitbe (na str. 246.) za naše krajeve odviše kratko i manjkavo. O kreposti i obveznosti crkvenog ženitbenog prava za naše državno područje uobće ne govori u svojoj knjizi, pa je u ovom drugom izdanju posvema izпустio i onaj kratki Dodatak o našem građanskom zakonodavstvu, koji je imao u prvom izdanju (str. 221.—228.). Ne spominje i nigdje ne izlaže naše t. zv. građanske ženitbene zabrane. On je za to sigurno imao svojih razloga, ali taj propust bez sumnje umanjuje praktičnu vrijednost njegove knjige, jer ni Crkva »ad vexationes poenasque vitandas« (Instr. S. Paenit., 15 ian. 1866, AAS, I, 510) u pravilu ne dopušta vjernicima, da sklope brak, ako im smeta kakova državna prepreka (ispor. k. 1063 § 3), pa zato dušobrižnici moraju biti upućeni u te građanske ženitbene zabrane. Tako n. pr. ne će naši župnici u Jeličićevoj knjizi naći ništa o građanskim zabranama vojničkog stališa, političke dozvole potrebite državnim i samoupravnim činovnicima, rasne pripadnosti i t. d. prema sadanjim zakonskim odredbama u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj.

Rieč u jednu: Jeličićeva je knjiga vrlo dobra u svemu onomu, što se u njoj nalazi, tek moramo požaliti, da je toliko toga ostalo, što se u njoj ne nalazi. Svakako je njezina pozitivna vrijednost velika, pa je stoga s pohvalom i priznanjem preporučamo.

Dr Franjo Herman

Dr. Karlo Grim, D. I., Indukcija. Prikaz njezinih problema, Zagreb 1941, 8°, str. 94. Ciena ?

Indukcija je, kako je poznato, zaključivanje iz pojedinačnosti na cjelinu. Induktivno zaključivanje iz pojedinačnih pojava na obćenitost zakona vlada osobito u prirodnim znanostima. Induktivnu je metodu uveo za postignuće obćenitih pojmova već Sokrat, a Aristotel je nastojao dati logičko opravdanje indukcije. Na početku novog vieka uznosio je Bacon Verulamski indukciju kao jedino izpravno dokazivanje, dok su Hume i Stuart Mill u opravdavanju indukcije zapali u neke nastranosti. Obično razlikujemo dvostruku indukciju: podpunu i nepodpunu. Podpuna je onda, kad smo otkrili ista obilježja izkustvenim putem u svim pojedinkama iste vrsti, pa iz toga zaključili, da im ta obilježja nužno pripadaju. Nepodpuna je, kada iz nekog određenog obilježja u većem ili manjem broju pojedinaka iste vrsti zaključujemo, da to obilježje moraju imati sve pojedinke ciele vrsti, premda do toga ne možemo nadoći izkustvenim putem. Ako podpunom indukcijom poznajemo neko obilježje svih pojedinaka neke vrsti (što je izkustvenim načinom gotovo nemoguće), onda to zapravo ni nije indukcija, jer nam je zaklju-